

Gezinsondersteuning vanuit het perspectief van gezinnen

Vooraf

Deze publicatie is een hoofdstuk (p. 114-135) uit het eindrapport '*Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid in gemeenten en steden in Vlaanderen.*' dat we in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten schreven (Emmery, Buyle, Nys 2026a). Het is een actualisering en een uitbreiding van wat in 'Family Support from the Perspective of Parents' (Nys, 2025) beschreven staat.

In deze bijdrage staat het perspectief van gezinnen op (geïntegreerde) ondersteuning centraal. Ze biedt een antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn hun vragen en zorgen?
- Waar kunnen ze terecht voor steun?
- Welke drempels ervaren zij?
- Wat zijn hun verwachtingen over ondersteuning op vlak van aanbod, kwaliteit en toegankelijkheid?
- Wat zijn kenmerken van goede en werkzame ondersteuning?
- Wat vraagt dat van het beleid en van lokale en bovenlokale actoren en initiatieven die gezinnen ondersteunen?

Referentie: Nys, K., Emmery, K., & Buyle, S. (2026). Gezinsondersteuning vanuit het perspectief van gezinnen. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Contact: Odisee - Kenniscentrum Gezinswetenschappen
Kristien Nys: kristien.nys@odisee.be

Inhoudstafel

Vooraf	1
1 Gezinnen in beeld.....	3
2 Vragen en zorgen	4
2.1 Vaak voorkomende thema's	4
2.2 Leeftijdsgebonden vragen of zorgen	4
2.3 Evolutie in de vragen en zorgen	5
2.4 Ouders en gezinnen met meer of minder (specifieke) vragen of zorgen.....	6
3 Beschikbare en ervaren steun.....	7
3.1 Informele steunbronnen.....	7
3.2 Formele ondersteuning	8
3.2.1 Meest gebruikte formele ondersteuningsbronnen	8
3.2.2 Evolutie in het gebruik van formele ondersteuning.....	9
3.2.3 Zwaartepunt van ondersteuning: de vroege kindertijd.....	10
3.2.4 In welke mate voelen ouders zich gesteund?.....	12
3.3 Elementen van gebruik en niet-gebruik van formele ondersteuning.....	12
3.3.1 Gezins- en achtergrondkenmerken	12
3.3.2 Belemmeringen voor het gebruik van ondersteuning.....	13
4 Welke ondersteuning wensen ouders?.....	16
4.1 Domeinen en thema's die ondersteuning vragen	16
4.2 Gewenste ondersteuningsfuncties en -werkvormen	16
4.3 Kenmerken van goede ondersteuning.....	18
5 Naar een duurzame laagdrempelige geïntegreerde ondersteuning.....	19
5.1 Veelzijdige nabijheid	19
5.2 Veelzijdige laagdrempelige diensten	20
5.3 Proactieve en geautomatiseerde informatie en rechtentoekenning en ondersteuning .	21
5.4 Een gezonde blik op vragen en zorgen	22
6 Beknopt overzicht.....	23
7 Bronnen	24

1 Gezinnen in beeld

Cijfers uit het Rijksregister bieden een eerste inkijk in de gezinssamenstelling in Vlaanderen. Van de minderjarige kinderen woont 56% bij gehuwde ouders, 26% bij ongehuwd samenwonende ouders en 16% bij een alleenstaande ouder. In de leeftijdscategorie 18-64 jaar woont 16% als volwassen kind bij (één van) de ouder(s), 38% als koppel met kinderen en 5% als alleenstaande ouder (Statistiek Vlaanderen, 2025).

Achter deze officiële bevolkingsstatistieken gebaseerd op domicilie gaan verschillende meer complexe realiteiten schuil. De groep ‘volwassen kinderen bij ouders’ omvat bijvoorbeeld uiteenlopende situaties: jongvolwassenen die nog thuis wonen, volwassenen die na een relatiebreuk terugkeren naar het ouderlijk huis, personen met een beperking die bij hun ouders blijven wonen of volwassen kinderen die een mantelzorgrol op zich nemen.

Ook bij de registratie van gezinssituaties na scheiding is er een verschil tussen domicilie en realiteit. Na een scheiding registreert het Rijksregister slechts één ouder als alleenstaande ouder, terwijl de andere ouder als alleenstaande wordt geregistreerd, ook wanneer er sprake is van een verblijfsco-ouderschapregeling waarbij kinderen afwisselend bij beide ouders verblijven. Voor kinderen en jongeren betekent dit dat zij feitelijk op twee plaatsen wonen, maar slechts op één adres gedomicilieerd zijn. Ouders in het Gezinskabinet geven aan dat deze situatie hun ouderrol soms onzichtbaar lijkt te maken. Ze stellen voor om het verblijfsregister beter uit te bouwen (Emmery, 2025). Sinds 2016 kunnen gescheiden ouders kinderen inschrijven in het verblijfsregister van de gemeente waar ze wonen. Dat geeft hen toegang tot lokale voordelen zoals een inschrijving in vakantieopvang. Cijfers uit 2019 tonen echter aan dat slechts 7.251 kinderen in heel België via dit register waren geregistreerd (Van Rompuy, 2019). Dat wijst wellicht op een beperkte bekendheid bij ouders.

De meerderheid van gescheiden personen start een nieuwe relatie. Wanneer zij een nieuw samengesteld gezin vormen, dan komen zij in de bevolkingscijfers onder de categorie ‘(on)gehuwd samenwonen met kinderen’. De gezinsenquête van 2021 toont aan dat 13% van de gezinnen met kinderen een samengesteld gezin betreft (Audenaert, 2022). Daarnaast blijven latrelaties – waarbij partners een relatie hebben zonder of slechts deeltijds samen te wonen – eveneens onzichtbaar in het Rijksregister. In de gezinsenquête zien we dat 7% van de bevraagde gezinnen zich in deze situatie bevindt (Emmery & Pasteels, 2022).

Er zijn nog heel wat andere gezinssituaties die niet worden gecapteerd door het Rijksregister, denken we daarbij aan gezinnen die transnationaal leven en familie op afstand hebben (in het thuisland of elders) of personen zonder wettig verblijf die niet in de bevolkingscijfers voorkomen.

Naast een diversiteit in gezinsvormen, is de diversiteit in etnisch-culturele achtergronden en taal ook groot in de gezinnen in Vlaanderen. Van de minderjarige kinderen en jongeren in Vlaanderen heeft 43% (één van de) ouders met een buitenlandse herkomst, en 12% heeft niet de Belgische nationaliteit. Wat thuistaal betreft, is Nederlands voor 67% van de in 2024 geboren kinderen de communicatietaal tussen moeder en kind. De meest voorkomende andere talen zijn Frans (7%), Arabisch (5%) en Roemeens (2%). In gezinnen met twee ouders spreekt 61% van de kinderen Nederlands met beide ouders, 10% een combinatie van Nederlands en een andere taal (niet Frans), 4% Frans met beide ouders, en 3% een combinatie van Nederlands en Frans. Bij 20% van de kinderen spreken beide ouders een andere taal dan Nederlands of Frans met het kind (Opgroeien, 2025).

De EU-SILC-enquête geeft inzicht in de financiële situatie van gezinnen. Van de minderjarige kinderen leeft 14% in een gezin waarvan de referentiepersoon aangeeft dat het (zeer) moeilijk is om financieel rond te komen. Voor 19% van de kinderen kan het gezin geen onverwachte uitgaven van 1.300 euro opvangen, en 18% van de kinderen kan geen week op vakantie buiten de eigen woning (Opgroeien, 2025).

2 Vragen en zorgen

2.1 Vaak voorkomende thema's

Gelet op de transities en de ontwikkelingen die kinderen, ouders en de samenleving doormaken, ligt het voor de hand dat het ouderschap en het opvoeden van kinderen vragen of zorgen kan oproepen. Zowel in kleine als grootschalige bevragingen van ouders in Vlaanderen en Brussel zien we die evidentie bevestigd (zie Nys, 2020). Uit de gezinsenquête-editie van 2021 blijkt bijvoorbeeld dat twee derde van de ouders (69,2%) 'een beetje' tot 'heel veel' vragen of zorgen over de opvoeding heeft gehad (Van Coppennolle, Dupont & Nys, 2023). Het merendeel van de ouders met vragen of zorgen (92,4%), maakt zich over meerdere (tot 10 of meer) thema's vragen of zorgen.

De vragen van ouders bestrijken een breed spectrum aan levensdomeinen die zich zowel in het gezin als in de ruimere leefomgeving van het gezin situeren. De thema's waarover ouders de voorbije decennia het meest frequent vragen of zorgen rapporteren zijn: school (o.a. school- en studierestaties, huiswerk, pesten, schoolkeuze), de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kinderen (bv. hevige emoties/driftbuien, onzeker of laag zelfbeeld), de gezondheid en lichamelijke ontwikkeling van hun kinderen, de opvoeding in het algemeen (o.a. de aanpak van de opvoeding, het ouderschap), het gedrag van hun kinderen (o.a. moeilijk, storend gedrag) (zie Nys, 2020; Vancoppenolle et al., 2023).

Naast deze frequent voorkomende ontwikkelings- en opvoedingsthema's, zien we een verscheidenheid aan ruimere gezinsvragen of zorgen op de voorgrond komen: de ouderlijke lichamelijke en mentale gezondheid, opvang en vrije tijd(besteding), het gebruik van internet en sociale media, de financiële situatie, de (materiële) woon- en leefomgeving, de werksituatie (o.a. werkdruk, combinatie werk en gezin) en de relatie met de partner (zie o.a. Nys, & Van Leeuwen, 2017; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016; Vancoppenolle et al., 2023; Vandewaerde, Fagardo, Nys, & Emmery, 2019). De noden op vlak van opvang en vrije tijd en de combinatie werk en gezin komen in de Gezinsenquête (2021) en het Gezinskabinet (2024) uitgesproken naar voren. Ouders formuleren daarbij aansluitend ondersteuningsvoorstellen en maatregelen die hun gezinsleven, het leven van de kinderen en van henzelf ten goede zouden kunnen komen (o.a. Dupont & Vancoppenolle, 2023; Emmery & Loosveldt, 2025; Vancoppenolle et al., 2023). We gaan daar in punt 7.4, bij de bespreking van de gewenste ondersteuning, verder op in.

Terugkerend naar de aard van de vragen en zorgen, blijkt dat er niet alleen een grote variëteit is in de aard van de vragen of zorgen, ook tussen gezinnen, naargelang gezins- en achtergrondkenmerken, doen zich verschillen voor.

2.2 Leeftijdsgebonden vragen of zorgen

Vragen of zorgen zijn in grote mate leeftijdsgebonden (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023). Vragen of zorgen over de lichamelijke ontwikkeling, de gezondheid van de kinderen en voeding en slapen

komen frequenter voor bij ouders met (heel) jonge kinderen (tot 5 jaar). Vanaf de leeftijd van 3 jaar tot 11 jaar, worden vragen en zorgen over emoties (bv. hevige emoties, driftbuien) het meest frequent gerapporteerd. De schoolse ontwikkeling roept het meest frequent vragen of zorgen op bij ouders met oudere kinderen (12-17 jaar en 18-24 jaar). Ook 'gebruik van internet en sociale media' en 'gaming' roepen vanaf de leeftijd van twaalf tot zeventien jaar frequent vragen of zorgen op. Ze komen in die leeftijdsgroep in de top vijf te staan. Volgens het Vlaams Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid stellen ouders zich daarbij vooral de volgende vragen (Mediawijs, 2021): Slapen kinderen slechter door al die schermen? Gamen kinderen te veel? Hoe vermijden dat kinderen zomaar alles op het internet geloven? En hoe afspraken maken met kinderen?

Bepaalde thema's krijgen naargelang de leeftijd van de kinderen een wat meer specifieke invulling. Dat geldt bijvoorbeeld voor vragen en zorgen over emoties. Waar bij jonge kinderen (tot 11 jaar) 'hevige emoties en driftbuien' op de voorgrond staan, zijn dat voor oudere kinderen 'onzeker of laag zelfbeeld' en 'faalangst of perfectionisme' (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023).

Ook in de cijfers van ondersteunende diensten en voorzieningen zien we leeftijdsgebonden thema's bevestigd. Zo signaleren de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB¹) dat bij de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs (tussen 11 en 13 jaar) interventies bij gedragsproblemen het meest frequent voorkomen ([CLB in cijfers](#), 2023-2024).

2.3 Evolutie in de vragen en zorgen

Niettegenstaande de **opvoedingsbelasting** over een periode van 5 jaar (2016-2021) **significant is afgenomen**, is het **aantal ouders met vragen en zorgen over de opvoeding significant toegenomen** met 9,6 procentpunt (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023).

De top vijf van thema's waarover ouders vragen of zorgen rapporteren is nagenoeg onveranderd gebleven (zie punt 7.2.1). De voorbije vijf jaren staan een aantal thema's uit de top vijf wel meer uitgesproken op de voorgrond. Zo signaleren ouders met minstens één kind van nul tot twee jaar meer frequent (tot 12,8 procentpunt) vragen of zorgen over: **voeding/eetgedrag**, **slapen/slaapgedrag**, **algemene gezondheid**, **algemene aanpak van de opvoeding** (Vancoppenolle & Dupont, 2018; Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023). In de groep ouders met kinderen van **12 tot 17 jaar** valt vooral de grote toename op van vragen of zorgen over het **gebruik van internet en media** (van 29,8% in 2016 naar 42,8% in 2021).

Daarnaast signaleren verschillende domeinen en sectoren een toename van meer complexe of meer ingrijpende problematieken. Een paar illustraties:

- Vanuit preventieve gezinsondersteuning: De Opvoedingslijn (De Keerkring, 2024, p. 3), die vragen van ouders beantwoordt via telefoon, chat of sociale media, ondervindt dat ze geconfronteerd worden met complexe problematieken en gezinnen die onvoldoende ondersteund kunnen worden door hun eigen aanbod en dat van de Huizen van het Kind. In 2025 (p. 3) meldt deze organisatie: *'Meer en meer gezinnen lijken niet verder te kunnen zonder gespecialiseerde hulp. Wat is er aan de hand?'*

¹ Een Centrum voor Leerlingenbegeleiding is verbonden aan een school van het basisonderwijs en/of het secundair onderwijs. Er zijn 135 vestigingsplaatsen in Vlaanderen en Brussel ([Data onderwijs Vlaanderen](#)). Leerlingen, ouders en het schoolteam kunnen er terecht voor informatie, hulp en begeleiding.

- Vanuit onderwijs ([CLB in cijfers](#), 2023-2024): De centra voor leerlingenbegeleiding ervaren een aanmeldingstoename voor problemen thuis, verontrustende situaties én pesten.
- Vanuit crisisjeugdhulp ([Opgroeien](#), 2024a). *“Het aantal crisisvragen stijgt jaar na jaar, in 2023 blijft dit het geval (+8% in vergelijking met 2022). ... Uit nadere analyse blijkt dat niet zozeer het aantal unieke minderjarigen waarvoor hulp gezocht wordt stijgt (+1%), maar dat het vooral het aantal vragen per kind/jongere (heraanmeldingen) is dat toeneemt.”*

Het is onmogelijk om deze toenames eenduidig in kaart te brengen en te verklaren. De reorganisatie, inclusief de gewijzigde registratie, én de implementatie van nieuwe ondersteunings- en (jeugd)hulpverleningstrajecten laten geen volledige en accurate evolutieschets van de aangemelde vragen en problemen toe.

Bij laagdrempelige ondersteuningsinitiatieven zien we bijvoorbeeld zowel een verdere lokale uitrol (bv. Huizen van het Kind, buddywerkingen) als een inkrimping ten gevolge van de stopzetting of reductie van (project)middelen. Meer hulp- en ondersteuningsaanbod kan ertoe bijdragen dat vragen en zorgen sneller opgemerkt worden, nog vóór ze uitgroeien tot complexe of meer ingrijpende problematieken. Als dat aanbod gepaard gaat met een (verdere) professionalisering over indicatiestelling en signalering van problemen en ondersteuningsnoden, dan vergroot dat de kans dat gezinnen (tijdig) worden aangemeld of doorverwezen worden naar een gespecialiseerde voorziening. Daartegenover staat dat minder laagdrempelig aanbod, al dan niet in combinatie met dichtslibbende gespecialiseerde hulp (cf. wachtlijsten), ertoe kan bijdragen dat vragen en zorgen naar meer uitgesproken, overheersende en complexe problemen evolueren.

Daarnaast is er een toegenomen ‘gedeelde’ opvoedingskennis en -ervaring (cf. mediatisering van opvoedings- en ouderschapsthema’s, webpagina’s, blogs, populariserende boeken en tijdschriften). Die kennis en ervaring is niet (altijd) onderbouwd of afgestemd op de betrokkenen en hun situatie en kan meer vragen, zorgen of onzekerheid oproepen.

Tegelijkertijd kan de toegenomen ‘gedeelde’ kennis en ervaring er toe leiden dat ouders sneller of meer alert zijn voor (mogelijke) problemen die zich bij de opvoeding of in hun ouderschap voordoen. Ook maatschappelijke ontwikkelingen (bv. samenlevingsverbanden, politiek, economisch, ecologisch) kunnen een rol spelen in de toename van het aantal (meer uitgesproken) vragen, zorgen en problemen.

2.4 Ouders en gezinnen met meer of minder (specifieke) vragen of zorgen

Moeders, ouders van Belgische herkomst (in vergelijking met EU en EU+ ouders), alleenstaande ouders, ouders van 35-54 jaar en hoog opgeleiden hebben vaker ‘veel vragen of zorgen’ over de opvoeding. Vooral ouders met kinderen tussen 6 en 18 jaar hebben de meeste vragen of zorgen (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023).

Transitiemomenten, zoals de uitbreiding van het aantal kinderen, de scheiding van de ouders, een nieuwe partner in het gezin, de confrontatie met een zorgnood bij een of meerdere gezinsleden (bv. een kind met een beperking, een ouder met een fysiek en/of mentaal gezondheidsprobleem), een recente migratie, brengen bijzondere uitdagingen met zich mee. Ze roepen meer specifieke vragen of zorgen op die zich op verschillende levensdomeinen aftekenen. Een paar voorbeelden (Emmery, 2025; Hermans, Van Leeuwen, Vanderfaellie, & Maes, 2016; [Opgroeien](#), z.d. a, Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023):

- Ouders met een kind met een beperking vragen zich onder meer af hoe ze al hun kinderen voldoende aandacht kunnen geven, stellen zich vragen over de toekomst, over het gedrag en emoties van hun kind, de beperkingen en de mogelijkheden van hun kind (bv. verstandelijke ontwikkeling en schoolse vaardigheden), gepaste ondersteuning of hulp voor hun kind, financiële en materiële ondersteuning.
- Ouders na een scheiding vinden het niet eenvoudig om er in de opvoeding alleen voor te staan en om afspraken te maken met de ex-partner. Ze maken zich zorgen over de impact van de scheiding op het welbevinden en functioneren van de kinderen (bv. geen twee ouders hebben, instabiliteit, schoolprestaties) en over de beperktere financiële middelen voor hun levensonderhoud (bv. huisvesting, schoolkosten, vrije tijd). De combinatie arbeid en gezin geeft voor een aantal alleenstaande ouders moeilijkheden, zeker wanneer ze een job hebben met vroege uren, avonduren, weekendwerk of veel verplaatsingen. Ze hebben nood aan flexibele en betaalbare kinderopvang, ook voor en na school, tijdens vakantieperiodes of op vrije schooldagen. Een scheidingsbeslissing is een kwetsbaar transitiemoment waarbij voor sommige ouders een acute woonnood ontstaat. Ze moeten op zoek naar een (al dan niet tijdelijke) woonoplossing en hebben een voorkeur voor de eigen gemeente.
- Ouders in een nieuw samengesteld gezin stellen zich vragen over de relaties tussen (stief)ouders en (stief)kinderen, tussen partners die niet de ouders zijn van elkaars kinderen en over de omgang met de ex-partner(s).

Een andere groep gezinnen waarbij zich een veelheid van in elkaar verweven problemen op verschillende levensdomeinen voordoen, zijn gezinnen die zich in een uitgesproken maatschappelijk kwetsbare situatie bevinden. Het gaat over gezinnen met grote financiële en materiële problemen, huisvestings- en gezondheidsproblemen, tewerkstellings- en ondersteuningsbelemmeringen en uitdagingen (o.a. [Departement Zorg, VAPA 2025-2029](#); Guio & Van Lancker, 2023; Nys, Vandewaerde, & Stoové, 2024; Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025).

3 Beschikbare en ervaren steun

De ondersteuning van gezinnen kan zich op verschillende manieren en niveaus voordoen. We geven in dit punt een overzicht van de mate waarin ouders een beroep doen op informele en formele ondersteuningsbronnen, hoe ze die ondersteuning ervaren (o.a. tevredenheid) en wat maakt dat ze wel of geen beroep doen op die ondersteuning.

3.1 Informele steunbronnen

De meeste ouders (90% tot 96%) kunnen voor hun opvoedingsvragen en zorgen bij hun informeel netwerk terecht of voelen zich daardoor gesteund. Het gaat dan over hun partner, hun (schoon)ouders, andere familieleden, vrienden, burens of collega's (Bronselaer & Van Der Gucht, 2023, Emmery & Pasteels, 2022; Nys, 2020; Vinck & Nys, 2023). Uit de gezinsenquête (editie 2021) blijkt bijvoorbeeld dat 90% van de ouders zich door de **partner** gesteund voelt (Emmery & Pasteels, 2022) en 59,4% door **andere mensen** uit het informele netwerk (Bronselaer & Van Der Gucht, 2023).

In de gezinsenquête (editie 2021) werd specifiek gepolst naar de mate waarin ouders bij de opvoeding van hun kinderen beroep doen op **sociale media, fora en chatgroepen** (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023). Het gebruik van informele digitale ondersteuning is veeleer beperkt. Van de 3.284 bevraagde ouders, rapporteert 14,1% op zoek te gaan naar ervaringen en meningen van

ouders zonder zelf iets te posten en geeft 3,9% aan dat ze hun ervaring of mening op sociale media, in fora of chatgroepen posten. Vooral moeders en jongere ouders maken gebruik van deze digitale kanalen (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023). Dat ligt in de lijn van internationaal onderzoek waaruit blijkt dat vooral moeders die na de bevalling voor een lange periode thuis zijn en ‘relatief fysiek geïsoleerd’ leven, terugvallen op informatie op digitale media (zie o.a. Návrátová, Lacinová, Pátková Daňsová, Lacina, Neužilová Michalčáková, & Kaňa, 2025).

Niettegenstaande het groot percentage ouders dat beroep doet op mensen uit het informele netwerk en zich daar in de toekomst een beroep op ziet te doen (Nys, 2018), kunnen sommige ouders **minder** (gemakkelijk) terugvallen op **steun uit het bredere informele netwerk**. Globaal, over verschillende levensdomeinen heen (o.a. opvoeding, huishouden, financieel, gezondheid enz.), geldt dat onder meer voor vaders, oudere ouders, alleenstaande ouders, ouders met een niet EU+ herkomst en ouders met een laag opleidingsniveau en ouders met een beroepsstatuut (Bronselaer & Van der Gucht, 2023). Onderzoek bij Nederlandse ouders over informele hulp brengt nagenoeg integraal dezelfde lijst van samenhangende ouder- en gezinskenmerken naar voren: ouders met oudere kinderen, vaders, ouders met een lagere opleiding, met een lager inkomen en alleenstaande ouders krijgen minder vaak informele hulp bij het ouderschap (De Roos, Bucx, & van den Berg, 2021).

Het is niet alleen een kwestie van een beperkte omvang van het informeel netwerk, er zijn ook grenzen aan wat een informeel netwerk aan steun bij de opvoeding én andere levensdomeinen (bv. opvang van kinderen, financiële steun, praktische hulp) kan opnemen (Emmery, 2025). Net gezinnen die met problemen in verschillende levensdomeinen geconfronteerd worden, ervaren dat de ondersteuningsmogelijkheden van hun informele netwerk (te) beperkt zijn. Alleenstaande ouders in het Gezinskabinet getuigen hoe ze niet altijd een netwerk hebben om op terug te vallen, bijvoorbeeld omdat de afstand tot familie groot is of in het buitenland woont, of omdat het netwerk zelf zorg nodig heeft (Emmery, 2025). Soms willen ze het netwerk niet belasten. Naast het zorgen voor de kinderen en het werk, ervaren ouders nog weinig tijd voor hobby's of ontspanning. Ze ervaren drempels om deel te nemen aan ouderactiviteiten, omdat bijvoorbeeld een babysit te duur is, de uren niet zijn aangepast enzoverder. Deze beperkte contact- en ondersteuningsmogelijkheden kunnen gevoelens van eenzaamheid en isolement mee in de hand werken.

3.2 Formele ondersteuning

Over de geraadpleegde formele ondersteuningsbronnen en de omvang en intensiteit van het gebruik van die ondersteuning is moeilijk een eenduidig beeld te geven. Niet alle formele ondersteuningsvormen zijn immers in dezelfde mate in alle gemeenten, steden of regio's aanwezig en dus in dezelfde mate beschikbaar voor gezinnen. Er is ook geen systematische en ondersteuningsvorm-overstijgende registratie van het ondersteuningsgebruik. Daarnaast zijn lokale bevragingen naar ondersteuning beperkt (zie o.a. Van Leeuwen & Nys, 2021) en laten grootschalige bevragingen (bv. [JOnG! 2007-2015](#); [Gezinsenquête 2016 en 2021](#)) niet toe om zicht te krijgen op het gebruik van ondersteuning op gemeentelijk, stedelijk of regionaal niveau. Kortom, het onderstaande overzicht biedt een globaal overzicht en geen lokaal-specifiek overzicht van het gebruik van formele ondersteuning.

3.2.1 Meest gebruikte formele ondersteuningsbronnen

Uit de gezinsenquête (2021) blijkt dat iets minder dan de helft van de ouders voor advies, steun of hulp bij de opvoeding ooit een beroep deed op een formele ondersteuningsbron, een deskundige (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023). Van die groep ouders (1.409) deed het merendeel een beroep

op meerdere deskundigen: 46,7% op twee tot drie deskundigen, 15,4% op vier tot vijf deskundigen en 2,9% op zes tot tien deskundigen. Ruim een derde (35,3%) deed een beroep op één deskundige.

Over welke formele ondersteuningsbronnen of deskundigen gaat het dan precies? Uit groot- en kleinschalige studies blijkt dat de meest geraadpleegde formele ondersteuningsbronnen nabije professionals zijn zoals de huisarts, een medewerker van de kinderopvang of een leerkracht (Nys, 2020). Voor ouders met heel jonge kinderen (tot 2 jaar) behoren Kind & Gezin en de kinderarts tot de meest frequent geraadpleegde ondersteuningsbronnen (Dierckx et al., 2014). Uit een aantal studies blijkt dat informatie- en vormingsavonden, webpagina's, boeken, folders, tijdschriften en televisieprogramma's voor om en bij de helft tot ruim 80% van de ouders (geschiedte) ondersteuningsbronnen zijn (bv. Nys, Van Leeuwen & Emmery, 2016; Vandewaerde, Fagardo, Nys, & Emmery, 2019).

De gezinsenquête geeft een wat ander beeld (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023). De groep gespecialiseerde hulpverleners 'therapeut, psycholoog, kinder- of jeugdpsychiater' werd het meest frequent (ruim 50%) gecontacteerd voor 'advies, steun of hulp van deskundigen bij de opvoeding van de kinderen'. Het CLB en de school staan op plaats twee (om en bij 40%). Iets minder dan een derde van de ouders zocht 'advies, steun of hulp' op websites, in brochures, boeken, webinars of apps, gevolgd door de huisarts (om en bij 27%) en de kinderarts. Internationaal onderzoek wijst uit dat 'websites' de belangrijkste informatiebron zijn voor vaders uit de hoge sociaal economische klasse (zie o.a. Gaynor, Hesketh, Gebremariam, Wynter, & Laws, 2025). Vaders waarderen het gemak en de snelheid van dat medium om informatie over de gezondheid van hun kind te vinden.

Dat in de gezinsenquête (2021) 'een medewerker van Kind & Gezin' niet meer frequent of in de top 5 van geraadpleegde bronnen staat is opmerkelijk. Volgens de registratiegegevens van Kind & Gezin deed immers ruim 90% van de ouders daar in de eerste drie levensmaanden van hun kind een beroep op en tot in het derde levensjaar nog altijd 76% ([Opgroeien](#), 2024b). Mogelijks percipiëren ouders de op de voorgrond staande gezondheid en ontwikkeling van hun kind in die leeftijdsfase en in dat ondersteuningsaanbod niet als 'opvoeding' waarnaar in de gezinsenquête gepolst werd. Het vrij evident aanbod en gebruik van het aanbod van Kind & Gezin zonder dat ouders daarom een specifieke vraag of probleem ervaren, kan maken dat ouders minder geneigd zijn om dat gebruik te rapporteren bij een vraag naar 'advies, steun of hulp van deskundigen bij de opvoeding'.

Nederlandse onderzoekers komen tot een gelijkaardige verklaring voor het vermoeden van onderrapportage van het gebruik van de huisarts en een verpleegkundige. De Roos, Bucx en van den Berg (2021) stellen dat ouders de vraag naar 'gebruikte steun bij de opvoeding' wellicht geïnterpreteerd hebben als een vraag naar 'hulp bij opvoedproblemen'.

Het aantal studies waarin de koppeling wordt gemaakt tussen de aard van de vragen en zorgen en het al dan niet beroep doen op ondersteuning is beperkt (o.a. Dierckx et al., 2014; Nys, & Van Leeuwen, 2017; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016). Uit deze studies blijkt dat ouders verhoudingsgewijs meer frequent een beroep doen op professionele hulp voor thema's die gerelateerd zijn aan de schoolse ontwikkeling en loopbaan, aan de lichamelijke ontwikkeling en gezondheid van hun kinderen en aan de socio-emotionele ontwikkeling van hun kinderen.

3.2.2 Evolutie in het gebruik van formele ondersteuning

Door de evolutie in het ondersteuningsaanbod en verschillen in de opzet van ouderbevragingen zijn accurate vergelijkingen over verschillende jaren moeilijk te maken. Voor Vlaanderen geven de gezinsenquête-edities van 2016 en 2021 daar een zicht op. Het percentage ouders dat **ooit gebruik**

heeft gemaakt van **opvoedingsondersteuning** is **significant toegenomen** van 39,0% in 2016 naar 42,5% in 2021 (Audenaert, Nys & Emmery, 2025). Inzoomend op het gebruik van het specifieke ondersteuningsaanbod is er enkel voor de kinderarts een significant verschil: een toename van 17,9% naar 23,9%.

Over een langere periode heen wijzen de registratiegegevens van **Kind & Gezin** op een lichte afname van het aantal ouders dat op hun dienstverlening een beroep doet: waar in 2002 bij 97,2 % van de ouders minstens 1 huisbezoek plaatsvond in de eerste drie levensmaanden van hun kind (Kind & Gezin, 2003), bedraagt dat percentage in 2023 92,6% ([Opgroeien](#), 2024b).

Voor het anoniem aanbod van **De Opvoedingslijn** zien we een toename van 650 telefoonoproepen in 2001, naar 1.856 oproepen (telefoon en e-mail) in 2016 en naar 1.917 oproepen (telefoon, e-mail, chat en sociale media) in 2021 (De Keerkring, 2022-2025). Zowel de uitbreiding van hun aanbod op vlak van permanentie-uren én contactkanalen, als mediacampagnes kunnen die toename mee verklaren. De daling die zich na 2021 inzette (1.487 in 2023) is onder meer te verklaren door het verdwijnen van de informatie- en ondersteuningswebpagina 'groeimee.be' van de Vlaamse overheid. Op die webpagina konden ouders tot 2021 via een 'Stel-je-vraag-knop' hun vragen rechtstreeks voorleggen aan De Opvoedingslijn. Die webpagina werd daarenboven jaarlijks, o.a. naar aanleiding van de Week van de Opvoeding, de lancering van een nieuwe themapagina enz. via lokale initiatieven (o.a. Huizen van het Kind) en/of de Vlaamse overheid onder de aandacht gebracht van de brede bevolking, waaronder (aanstaande) ouders. De laatste jaren schommelt het aantal oproepen rond de 1.500 per jaar (bv. 1.590 in 2024).

Voor **initiatieven** die zich tot **gezinnen** in een **kwetsbare situatie** richten zien we, parallel lopend met de uitbreiding en/of versterkte bekendheid van programma's (bv. Koala-werkingen, ontmoetingsruimtes, Home-Startwerkingen, gezinscoaching) een toename van het aantal gezinnen dat er een beroep op doet. Voor initiatieven die gezinnen thuis ondersteunen (cf. outreachend werken) betekent dat soms dat een begeleidingstraject niet onmiddellijk opgestart kan worden. Initiatieven waar beroepskrachten of vrijwilligers ondersteuning beiden, zien zich soms genooddaakt om met een wachtlijst te werken.

3.2.3 Zwaartepunt van ondersteuning: de vroege kindertijd

In de eerste levensjaren wordt de gezondheid en ontwikkeling van kinderen op grote schaal en vrij systematisch opgevolgd. Uit het voorgaande punt bleek al dat in de eerste drie levensmaanden het merendeel van de kinderen en hun ouder(s) een gezinsbezoek krijgt van een medewerker van **Kind & Gezin** (92,6% in 2023). Het merendeel van de ouders bezocht in die periode ook de consultatiebureauwerking van Kind & Gezin (92% in 2023). Daarna neemt het gebruik van consulten af, maar bedraagt het bereik in het tweede en derde levensjaar van het kind nog altijd 76% of meer ([Opgroeien](#), 2024b).

Daarnaast zijn er verschillende **lokale initiatieven** waar **aanstaande ouders** en **ouders met jonge kinderen** (overwegend tot de instapleeftijd van 2,5 à 3 jaar in de kleuterschool) terecht kunnen: zwangerschapsondersteuning, babymassage, spel- en/of ontmoetingsplaatsen voor ouders en hun kinderen, gespreksgroepen voor ouders die ingebed zijn in een Huis van het Kind of een van de partnerorganisaties (bv. Integraal Laagdrempelig OpvoedingsOndersteuningsPunt, Koalawerking). Waar sommige initiatieven een breed bereik beogen en zich tot 'alle' gezinnen richten, is bij andere het bereik meer specifiek toegespitst op gezinnen in een kwetsbare situatie. Het gaat dan over gezinnen waarin zich op verschillende levensdomeinen (zie supra) problemen voordoen en het vaak

moeilijk hebben om toegang tot ondersteuning of hulp te vinden. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de in februari 2024 gelanceerde uitrol van het interfederaal plan ‘Zorg en Ondersteuning voor zwangere vrouwen, hun kinderen en hun gezin tijdens de eerste 1000 dagen’ ([Opgroeien](#), z.d. b).

Eens de kinderen naar school gaan, kunnen kinderen en hun ouders beroep doen op het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (**CLB**) dat aan de school verbonden is. Als een kind van school verandert (bv. van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs, naar een school dichterbij in de buurt, naar een school die beter afgestemd is op de noden van het kind enz.), dan wordt het kind doorgaans door een ander CLB opgevolgd. De koppeling van het CLB aan een school betekent ook dat in een gezin met meerdere kinderen verschillende CLB’s kunnen instaan voor de opvolging van de kinderen in het gezin. De vraaggestuurde CLB-werking richt zich op vier ondersteuningsdomeinen: onderwijsloopbaan, psychosociaal functioneren, leren en studeren en preventieve gezondheidszorg. Iets meer dan de helft van de leerlingen (55,6%) heeft contact gehad met het CLB ([CLB in cijfers](#), 2023-2024). Waar bij K&G de medewerker zowel contact heeft met de ouders als hun jonge kind(eren) (tot 3 jaar), is dat bij het CLB niet altijd het geval. Kinderen en jongeren kunnen afzonderlijk ondersteund worden (Van Puyenbroeck, 2025). Een ander verschil betreft het recurrente karakter van de ondersteuning: waar bij de opvolging door Kind & Gezin, jaarlijks een aantal afspraken met het gezin ingepland worden (bv. gelinkt aan het vaccinatieschema, de ontwikkelingsfase of het transitiemoment), is dat bij het CLB niet systematisch het geval.

In principe kunnen ouders over de jaren en transitiemomenten heen, terecht bij een **Huis van het Kind**. Deze lokale basisvoorzieningen hebben immers de opdracht om ouders met kinderen van nul tot 24 jaar te ondersteunen (Decreet houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning, 2023). Zowel uit de Huis van het Kind-bevraging in 2016 (Nys, 2017) als in 2023 (Opgroeien, 2023), blijkt dat het bereik zich overwegend situeert in de leeftijd van nul tot drie jaar, van drie tot zes jaar en van zes tot twaalf jaar (telkens ruim 70% van de HvHK). De leeftijdsgroepen van twaalf tot achttien jaar en van achttien tot 24 jaar worden respectievelijk door 14,2% en 6,2% van de huizen bereikt. Het aanbod voor ouders met kinderen in die leeftijd is ook veel beperkter. Bovendien beschikt niet elk HvHK over een laagdrempelige fysieke locatie met een onthaal, een gespreks- of ontmoetingsruimte waar ouders zonder afspraak terecht kunnen.

Het voorbije decennium gaven ouders in verschillende onderzoeken te kennen dat ze bij vragen of zorgen over hun kinderen, over hun tieners, adolescenten of jongvolwassenen beperkingen ervaren in de ondersteuning (zie o.a. De Bruyckere, Dekrem, & Leflot, 2015; Emmery & Loosveldt, 2025; Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025).

Zo ervaren ouders uit het gezinskabinet de overstap naar de school als een breuklijn in de ondersteuning en betreuren dat ze zelf de stap moeten zetten naar ondersteuning, dat ze zelf het initiatief moeten nemen. Emmery en Loosveldt (2025, p. 34) besluiten: *“Baby’s en peuters worden opgevolgd door Kind & Gezin, maar nadien valt dat contact weg als je kinderen naar school gaan. Veel ouders hebben het gevoel er dan alleen voor te staan. Er zijn verschillen in de begeleiding van het CLB tussen scholen. Er is een grotere drempel naar het CLB, deze is niet in elke school een zichtbare actor.”*

Ouders ervaren niet alleen ondersteuningsbreuklijnen in de overgang naar de school, ook op latere leeftijd en over andere transitiemomenten zetten die breuklijnen zich door. In de bevraging van Robben, Marana, Spaas en Hermans (2025) wijzen ouders in een financieel kwetsbare positie op de beperkte looptijd van ondersteuningsprogramma’s of begeleiding. De auteurs pleiten voor meer structurele en duurzame begeleiding en stellen dat het hulpaanbod voor gezinnen met tieners

onderbelicht blijft: *“Er gaat veel aandacht naar de noden en vragen van gezinnen met jonge kinderen in het maatschappelijk debat, terwijl ook in de tienerjaren de opvoedingsdruk en financiële stress zich in financieel kwetsbare gezinnen optreedt.”* (p. 3)

3.2.4 In welke mate voelen ouders zich gesteund?

Globaal of gemiddeld genomen voelen ouders zich gesteund of geholpen door de ingeschakelde steun of hulp. Dat geldt zowel voor ouders in Vlaanderen, in Brussel als in andere contreien en dat geldt zowel voor een diversiteit aan ouders naar gezins- en achtergrondkenmerken. Het merendeel van de ouders die een beroep hebben gedaan op professionele ondersteuning:

- Is ‘eerder tot heel’ tevreden over de gekregen hulp of het advies: gemiddelden van 2.70 tot 3.29 op 5 (Lecoyer, Oizaz, Nys, & Emmery, 2023)
- Is ‘tevreden’ (66,4%) tot ‘heel tevreden’ (16%) over de geraadpleegde professionals of diensten (Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016)
- Voelt zich door het advies, de steun of de hulp van een professional ‘een beetje’ (29,7%), ‘tamelijk veel’ (46%) tot ‘veel’ (19,4%) geholpen (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023)
- Voelt zich ‘altijd’ (8,3%), ‘meestal’ (56,7%), ‘soms wel, soms niet’ (26,7%) gesteund of geholpen door professionals (Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016)
- Zijn globaal tevreden met de steun van verschillende professionals: gemiddelden variëren van 6.64 tot 8.40 op 10 (Morawski, Weston & Courtney, 2018)

Deze bevindingen illustreren tegelijkertijd dat een respectabele groep ouders ontevreden is of zich niet, maar een beetje of zelfs (helemaal) niet geholpen voelt door de gekregen steun. Meer specifiek geven gezinnen in een financieel kwetsbare positie vaker aan dat het aanbod hen (helemaal) niet geholpen heeft (Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025).

Over de eerder vermelde onderzoeken heen, wijzen ouders op een of meerdere tekorten: inhoudelijk (o.a. gebrek aan kennis, deskundigheid over een thema of problematiek), basishouding en agogische principes (o.a. onvoldoende luisteren, respect, afstemming op vragen en noden enz.), praktisch-organisatorisch (o.a. beperkte beschik- en bereikbaarheid, wachttijden, onvoldoende tijd voor een gesprek en opvolging), financieel (te hoge kostprijs) en een gebrek aan ondersteuningscontinuïteit (o.a. steeds opnieuw moeten aanmelden, vragen of problemen opnieuw moeten toelichten). In het volgende punt zal blijken dat verschillende elementen ook een drempel vormen om een beroep te doen op ondersteuning.

3.3 Elementen van gebruik en niet-gebruik van formele ondersteuning

3.3.1 Gezins- en achtergrondkenmerken

Naar **ouder- en gezinskenmerken**, stellen zowel onderzoekers als ondersteuningsinitiatieven herhaaldelijk vast dat meer **moeders** dan vaders gebruik maken van professionele hulp (o.a. Audenaert, Nys, & Emmery, 2025; De Keerkring, 2025; Vancoppenolle, Dupont, & Nys 2023).

Andere ouder- en gezinskenmerken die samenhangen met het gebruik van formele ondersteuning zijn, **leeftijd** van de **kinderen** (ouders met kinderen van 0 tot 2 jaar meer gebruik dan ouders met oudere kinderen), de **herkomst** (ouders van buiten EU+ veel minder gebruik dan Belgische ouders), de **financiële situatie** (ouders die een onverwachte uitgave van 1.000 euro niet kunnen betalen maken meer gebruik dan ouders die dat wel kunnen, lagere inkomensgroepen) (Audenaert, Nys, &

Emmery, 2025; Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025; Vancoppenolle, Dupont, & Nys 2023). Meer specifiek voor gezinnen met een migratieachtergrond concludeert Emmery (2025, p. 71) vanuit het Gezinskabinet: *“Gezinnen na migratie ervaren een beperkter informeel netwerk om hen te ondersteunen bij de opvoeding, en een grotere drempel om beroep te doen op formele hulpverlening. De taalbarrière speelt daarin een rol, net zoals het niet kennen van het aanbod en een nood aan een meer cultuursensitieve ondersteuning.”*

Verschillende bronnen wijzen op de rol van het **informele netwerk** voor het gebruik van professionele ondersteuning (De Roos, Bucx, & van den Berg, 2021; Emmery & Pasteels, 2022): ouders met meer informele steun, maken meer gebruik van formele steun; de beschikbaarheid of het gebruik van informele bronnen kan het gebruik van formele steun bevorderen. In de gezinsenquête (editie 2021) wordt voor het gebruik van formele ondersteuning geen significant verschil gevonden naargelang de opvoedingssteun die ouders krijgen van de partner of het sociale netwerk (Audenaert, Nys & Emmery, 2025). Wel blijkt dat de toename van het gebruik aan formele ondersteuning (cf. vgl. 2016-2021) significant het grootste is voor wie minder of geen steun krijgt van de partner. Voor steun van het bredere informele netwerk doet zich nagenoeg het tegenovergesteld voor: ouders die (helemaal) geen steun krijgen van dat netwerk krijgt, maken in 2021 minder gebruik van formele ondersteuning dan in 2016.

Opvoedingselementen zoals de tevredenheid over de opvoeding en het voorkomen van vragen of zorgen, hangen samen met het gebruik van formele ondersteuning (Audenaert, Nys, & Emmery, 2025; Vancoppenolle, Dupont en Nys, 2023). Ouders die minder tevreden zijn over de opvoeding schakelen vaker hulp in. Ook ouders met ‘meer **vragen of zorgen** het afgelopen jaar’ maken meer gebruik van ‘advies, steun of hulp van een deskundige bij de opvoeding’. Uit Nederlands onderzoek blijkt dat ouders die vaak het gevoel hebben de opvoeding niet aan te kunnen en ouders met een hulpbehoefte, vaker een beroep doen op formele hulp (De Roos, Bucx, & van den Berg, 2021).

Dat ook ouders zonder vragen, zorgen of een expliciete ondersteuningsnood een beroep doen op ondersteuning (cf. 16,1% in de Gezinsenquête 2021), is geen nieuw gegeven. Dat geldt uitgesproken voor ouders met een kind in het eerste levensjaar (Dierckx et al., 2014). Onder meer het wijdverspreid consultatieaanbod van Kind & Gezin (cf. supra) kan dat verklaren. Meer in het algemeen illustreert het de ‘verrijkende’ functie van opvoedingsondersteuning: ouders maken soms uit interesse, om hun ouderschap, de ouder-kindrelatie, hun sociaal netwerk enz. te versterken, gebruik van opvoedingsondersteunende initiatieven (Vandemeulebroecke & Nys, 2002).

3.3.2 Belemmeringen voor het gebruik van ondersteuning

Niet alle ouders met uitgesproken vragen, zorgen of ondersteuningsnoden zetten effectief de stap naar professionele ondersteuning. Uit de gezinsenquête (2021) blijkt dat een derde tot een vierde van de ouders met ‘tamelijk veel’ en ‘heel veel’ vragen en zorgen **geen** professionele hulp inschakelt (Vancoppenolle, Dupont en Nys, 2023). Uit eerder onderzoek bleek dat de stap naar ondersteuning of hulp voor behoorlijk wat ouders (11% tot 24%) (heel) moeilijk is (zie Nys, 2020).

In kwantitatieve en kwalitatieve bevragingen komt een verscheidenheid aan ondersteuningsdrempels naar voren. Sommige drempels zijn meer specifiek bij bepaalde oudergroepen aanwezig (bv. bij ouders met jonge kinderen of oudere kinderen, bij vaders, bij ouders in een financieel kwetsbare positie) en soms zijn de drempels gestoeld op voorgaande negatieve ervaringen. We geven een geïntegreerd overzicht van ondersteuningsdrempels op basis van onderzoek in Vlaanderen, Brussel en het buitenland: Copland & Hunter (2025); Emmery & Loosveldt

(2025); Griffith, Jaeger, Pepperman, Chustz, Frazier, & Wilson (2025); Jukes, Di Folco, Kearney, & Sawrikar (2024); Lecoyer, Oizaz, Nys, & Emmery (2023); Meppelder, Hodes, Kef en Schuengel (2014); Morawski, Weston & Courtney (2018); Nys (2020); Rios, Frieson, Ray, Edwards, Pérez-Escamilla, & O'Connor Duffany (2025); Robben, Marana, Spaas & Hermans (2025); Shawna, Hoffman, & Harris (2016); Steyaert, Borgers, & Bamps (2025); Vancoppenolle, Dupont en Nys (2023); van Beurden et al. (2025). Voor zover beschikbaar voegen we specificaties over de oudergroep of percentages over de mate van voorkomen toe.

Figuur 1: Overzicht van ondersteuningsdrempels

Persoonskenmerken (elementen in de persoonlijke levenssfeer, in het gezin) en psychosociale elementen
- Het zelf willen oplossen (10% tot 13%) - o Ouders van tieners: aarzeling om vreemden te moeten betrekken in het gezin (30%)
- De stap niet durven zetten (1%), meer frequent bij ouders in een financieel kwetsbare positie
- Schaamte (2% tot 17%) - Zich gestigmatiseerd voelen (cf. perceptie dat ze de enige zijn met een vraag of een probleem) - o Ouders van tieners: het gevoel gefaald te hebben (31%) - o Vaders: schaamte (cf. perceptie van mannelijkheid: hulp als teken van zwakte, gebrek aan coping) - o Ouders in een financieel kwetsbare positie (cf. schaamte of angst voor de mening van anderen)
- Weerstand bij gezinslid - o Ouders van tieners: weerstand bij kind (2% tot 26%) - o Ouders in een financieel kwetsbare positie: partner of kind wil geen hulp
- Vaders: perceptie van de eigen rol: zichzelf niet als primaire verzorger zien (cf. kostwinner)
- Vaders: ontmoediging om deel te nemen of inbreng te doen door poortwachtershouding van moeders (cf. moeders controleren of domineren gesprekken)
- Ouders van jonge kinderen: gebrek aan tijd (33%)

Kenmerken van de ondersteuning: cf. toegankelijkheidskenmerken
Bekendheid
- Onbekendheid, niet weten bij wie men terecht kan (3% tot 22%), meer frequent bij ouders in een financieel kwetsbare positie
Beschikbaarheid
- Wachtlijst (11%) – wachttijden - Een afspraak moeten maken - Tijdens de werkuren - Administratieve drempels

Bereikbaarheid
- Geen (gepast) aanbod/programma in de buurt (1% tot 2%) - o Ouders van jonge kinderen: geen aanbod of programma in de buurt (13%) - o meer frequent bij ouders in een financieel kwetsbare positie
- Versnipperde, verspreide en niet toegankelijke ondersteuning
Bruikbaar – Betrouwbaar – Begrijpelijk - Begripvol: o.a. (inhoudelijke) afstemming op het gezin, de gezinsleden en hun leefsituatie (context)
- Vrees dat het niet zal helpen (1% tot 2%) - Het helpt niet (bv. verkeerde adviezen, geen oplossingen) tot toename van problemen, onvoldoende kennis om door te verwijzen) - Je kan er niet op rekenen, vragen worden niet opgevolgd, gebrek aan signalering, een te late diagnosestelling, onvoldoende informatie(deling)
- Vrees dat geen rekening wordt gehouden met de religie of cultuur van de ouder (21%)
- Geen begrip voor de vraag of het probleem, onvoldoende alert voor specifieke problemen, geen afstemming op de noden en verwachtingen, onvoldoende (specifieke) steun of hulp (bv. geen aanpak van het probleem, focus groeicurves) - o Vaders: Uitsluiting: geen tijd, ruimte en aandacht voor vaders, het gevoel genegeerd of niet welkom te zijn - o Vaders: gebrek aan afstemming: gebrek aan vader specifieke informatie en ondersteuning (cf. te sterk op moeders gericht, te simplistisch), te academisch of te schools taalgebruik - o Vaders: vooroordelen over vaders en stigmatisering
- Te weinig tijd om het probleem of de vraag uit te klaren
- Gebrek aan juiste, overzichtelijke, duidelijke informatie en communicatie: moeilijk te begrijpen professionele taal (vakjargon, afkortingen)
- Gebrek aan ondersteuningscontinuïteit - te weinig samenwerking - paraplusysteem (hulp afschuiven op een andere dienst of medewerker) - telkens opnieuw, bij verschillende medewerkers of diensten, de vraag of het probleem moeten vertellen (cf. van het kastje naar de muur gestuurd worden)
- Vraagt veel tijd
- Gebrek aan ruimere ondersteuningsmaatregelen: bv. financieel, verlofstelsel
- Kille gebouwen
Betaalbaarheid
- Te duur (2% tot 14%), meer frequent bij ouders in een financieel kwetsbare positie

Gezinnen kunnen met meerdere ondersteunings- of toegankelijkheidsdrempels tegelijkertijd geconfronteerd worden. Dat geldt in het bijzonder voor gezinnen in een uiterst kwetsbare situatie, die op verschillende levensdomeinen moeilijkheden ervaren (zie punt 7.2.4). Denk aan gezondheids-, huisvestings- en financiële problemen, een taalbarrière en een beperkt informeel netwerk.

Ook gezinnen met een kind met een (mogelijke) ontwikkelingsbeperking worden vaak met meerdere toegankelijkheidsbeperkingen geconfronteerd (Loosveldt, 2025). Een lange zoektocht voorafgaand aan diagnosestelling, wachttijden of een hoge kostprijs voor het stellen van een diagnose, gevolgd door wachtlijsten voor therapie voor het kind en voor gezinsbegeleiding bemoeilijken het traject van deze gezinnen. Er is bovendien niet altijd hulp beschikbaar tijdens crisismomenten, of hulp is beperkt

in aantal uren waardoor deze niet mee evolueert met de leeftijd van het kind. Ouders ervaren een gebrek aan transparantie over het zorgbeleid op school of een gebrek aan expertise van leerkrachten. Een combinatie van therapieën en de verplaatsingen die daarmee gepaard gaan, spoort niet altijd met de flexibiliteit en verwachtingen van de werkgever. Deze ouders ervaren ook een gebrek aan (vakantie)opvang of aan een oppas die afgestemd is op de noden van het kind.

4 Welke ondersteuning wensen ouders?

4.1 Domeinen en thema's die ondersteuning vragen

De thema's waarover ouders vragen en zorgen hebben (zie punt 7.2), zien we grotendeels weerspiegeld in de thema's waarover ouders informatie of ondersteuning willen én, zoals eerder vermeld, in de thema's waarvoor ouders effectief een beroep doen op ondersteuning (o.a. De Keerkring, 2024; Dierckx et al., 2014; Nys, & Van Leeuwen, 2017; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016; Vancoppenolle et al., 2023; Vandewaerde et al., 2019a). Ouders geven vooral aan behoefte te hebben aan ondersteuning op het gebied van :

- school gerelateerde thema's
- de ontwikkeling van hun kind: lichamelijk, emotioneel
- gezondheidsaspecten
- opvoedingsthema's: bv. ouder-kindinteractie
- kinderopvang en vrije tijd (activiteiten voor kinderen)
- de combinatieproblematiek werk en gezin
- ...

Eerder kwam al aan bod dat er vanuit de ouders in de gezinsenquête (2021) en het gezinskabinet (2024) een uitgesproken vraag is naar ondersteuning op vlak van opvang en vrije tijd en de combinatie gezin-arbeid (Dupont & Vancoppenolle, 2023; Vancoppenolle et al., 2023; Emmery & Loosveldt, 2025). Zo vragen ouders in het gezinskabinet voldoende verlofmogelijkheden en flexibiliteit van de werkgever om een balans te vinden in de moeilijke combinatie gezin-arbeid. Ze vragen ook een voldoende, betaalbaar en flexibel aanbod van kinderopvang voor baby's en peuters. Ouders van schoolgaande kinderen vragen een betaalbaar aanbod voor- en naschoolse opvang en vakantieopvang met voldoende lange openingsuren, voldoende plaatsen, voldoende begeleiders per kind en toegankelijk voor kinderen met zorgnoden. Het aanbod mag ook gevarieerder, waardoor kinderen en jongeren na de schooluren verder kunnen ontwikkelen op het gebied van sport, kunst of muziek. Ouders vragen ook betere oplossingen wanneer een kind onverwacht ziek wordt.

4.2 Gewenste ondersteuningsfuncties en -werkvormen

Een weerkerende bevinding is dat ouders in eerste instantie vooral steun zoeken en vinden bij hun **informele netwerk** (bv. bij familie, vrienden, collega's). Het merendeel van de ouders beschouwt hun informele netwerk als een geschikte ondersteuningsbron en bekendmakingskanaal voor ondersteuningsinitiatieven (Nys, & Van Leeuwen, 2017; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016; Vandewaerde et al., 2019). Ook nabije **professionals** zoals huisartsen, opvangpersonen, leerkrachten enzoverder, zien ouders als aangewezen ondersteuningsbronnen. Uit de gezinsenquête blijkt dat ouders zich in de toekomst vooral een beroep zien te doen op formele of professionele ondersteuningsbronnen en meer specifiek op een therapeut, psycholoog, kind- of jeugdpsychiater

(Vancoppenolle, Dupont, & Nys, 2023). Deze specialisten worden gevolgd door onderwijs gerelateerde bronnen zoals het CLB, de school e.a., de huisarts, de kinderarts.

Deels op het snijpunt van informele en formele ondersteuningsmogelijkheden, situeert zich de vraag naar **informele contacten en uitwisseling**. Uitwisselingsbijeenkomsten met andere ouders en mogelijkheden om met andere ouders (al dan niet in kleine groep en binnen de eigen kennissenkring) in contact te komen zijn voor ruim drie vierde van de ouders een zinvolle of geschikte ondersteuningsvorm (Nys, & Van Leeuwen, 2017; Vandewaerde et al., 2019a). Voor spel- en ontmoetingsmogelijkheden voor ouders en kinderen geldt dat voor iets minder dan de helft van de ouders (Nys, & Van Leeuwen, 2017; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016).

Ook ouders in het Gezinskabinet (2024) geven aan dat ze meer onderling willen uitwisselen over opvoedingsthema's en hun netwerk willen vergroten. Ouders in verschillende gezinssituaties leggen daarbij soms andere klemtonen. Zo zijn meertalige ouders vragende partij voor ontmoeting die hen taal oefenkansen biedt. Alleenstaande ouders zijn op zoek naar activiteiten die aangepast zijn voor hun situatie, naar lotgenotencontact en naar buddy's die rust in het gezin kunnen brengen of een periode voor de kinderen kunnen zorgen bij bijvoorbeeld een ziekte of opname. Ook gezinnen met een kind met een ontwikkelingsstoornis zijn op zoek naar lotgenotencontact. In een gerichte bevraging van moslimouders refereert ruim een vierde tot een ruim een vijfde van de ouders respectievelijk naar 'gespreksgroepen over opvoeding' en 'bijeenkomsten met lotgenoten' als gewenste ondersteuningsvorm (Lecoyer, Oizaz, Nys & Emmery, 2023).

In de bevraging van moslimouders valt daarenboven op dat deze ouders het meest frequent 'informatiegericht' ondersteund willen worden. Telkens ruim een derde van de ouders wenst ondersteuning via **websites, boeken en brochures of via lezingen** gebaseerd op religieuze, dan wel wetenschappelijke kaders. Waar in het ene onderzoek ouders 'websites, boeken, brochures of lezingen' nog meer uitgesproken aanstippen als gewenste of voorziene ondersteuningsbron (om en bij 60% in Nys, & Van Leeuwen, 2017; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016), is dat in ander onderzoek veel minder het geval (10% Vancoppenolle, Dupont, & Nys, 2023).

Uitgesproken verschillen doen zicht ook voor inzake het toekomstig gebruik van **telefonische en online ondersteuning**: elk door om en bij een tiende van de moslimouders geschikt bevonden (Lecoyer, Oizaz, Nys & Emmery, 2023), tegenover respectievelijk ruim een vierde en ruim een tiende tot vier tiende in ander onderzoek (Nys, & Van Leeuwen, 2017; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016).

Los van de mogelijke aanbiedingsvormen, blijkt de behoefte aan informatie een vrij algemeen gegeven te zijn en niet zozeer specifiek voor te komen bij moslimouders (cf. supra). Ruim 90% van de ouders wenst informatie (Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016; Vandewaerde et al., 2019a). Voor de **adviesfunctie** en de **emotionele ondersteuningsfunctie** (bv. luisterend oor) ligt dat percentage in dezelfde grootorde.

Voorgaande maakt duidelijk dat om tegemoet te komen aan de diversiteit van de vragen en noden van gezinnen, een **gevarieerd ondersteuningsaanbod nodig** is. **Verskillende ondersteuningsfuncties** zoals informatie- en adviesverstrekking, emotionele, sociale en praktische steun (bv. opvang) dienen daarin een plaats te krijgen. Deels daarbij aansluitend is een **variatie aan werkvormen** aangewezen: individueel en groepsgericht aanbod, face to face en digitaal aanbod, eenmalig en langer lopend aanbod. Hetzelfde geldt voor de **bekendmaking** van ondersteuningsinitiatieven (zie o.a. Nys, 2020; Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016). Een **variatie van communicatie- en toeleidingskanalen** blijft

zich opdringen. Zij moeten bovendien op een recurrente basis ingezet worden om de diversiteit aan gezinnen te kunnen blijven bereiken.

4.3 Kenmerken van goede ondersteuning

De meest frequente redenen (top 5) om in de toekomst ondersteuning in te schakelen, verwijzen naar de **bruikbaarheid** en de **betrouwbaarheid** van de **ondersteuning** (Vancoppenolle, Dupont & Nys, 2023): professioneel, beschikbare kennis en informatie, vertrouwen of persoonlijke band, bekwaamheid en deskundigheid, effectieve steun of geboden antwoorden of oplossingen. Deze redenen sluiten grotendeels aan bij wat ouders 'goede ondersteuning' beschouwen en weerspiegelen de ondersteuningsbevorderende elementen die in ander (internationaal) onderzoek bij verschillende oudergroepen (cf. achtergrondkenmerken, leeftijd van de kinderen, al dan niet beperking bij de kinderen) naar voren komen (zie o.a. Jukes, Di Folco, Kearney, & Sawrikar, 2024; Nys, 2020; Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025; Vandewaerde, Fagardo, Nys, & Emmery, 2019; van Beurden, Vereijken, Frielink, & Embregts, 2025):

- **Houding en deskundigheid van de professional**
 - o **Respectvol**: respect voor kinderen en ouders (persoon, cultuur, religie, privéleven enz.), vertrouwen, vertrouwelijk omgaan met informatie,
 - o Voldoende **tijd** nemen voor ondersteuning, om kinderen en ouders te leren kennen
 - o Naar ouders **luisteren**, ouders au sérieux nemen, ouders als expert en als gelijke partners erkennen, ervaringen en verwachtingen van ouders centraal stellen, openstaan voor vragen, de inbreng, de gezinssituatie, het perspectief en de beleving van ouders (o.a. wat ze moeilijk vinden, wat de impact is van de zorg voor een kind)
 - o Ouders **geruststellen**, ouders **bevestigen** voor hun inspanningen, in wat ze goed doen (krachtgericht), **mogelijkheden** van kinderen en ouders **zien** en **erkennen**
 - o **Correcte**, gebalanceerde **kennis** en **informatie** geven over de opvoeding, de ontwikkeling, de gezondheid, het gedrag van kinderen, inzichten aanreiken, correcte en transparante communicatie met ouders over de aanpak, tips geven
 - o **Beschikbare** en **aangewezen diensten** en **voorzieningen kennen** (cf. rechtentoekenning, gespecialiseerde hulp), correcte en transparante **communicatie** over een (mogelijke) doorverwijzing, een naadloze en warme doorverwijzing (bv. gezamenlijke kennismaking met een nieuwe medewerker of andere dienst), **proactief** werken (bv. vervolgstappen, planning afspraken bij specialisten rekening houdend met mogelijke wachttijden en beheersbaarheid van de gezinsagenda)
- **Praktisch-organisatorisch en financieel**
 - o Voor verschillende vragen, hulp of ondersteuning bij 1 medewerker en langdurig terecht kunnen (versus versnipperde en kortlopende begeleidingen)
 - o Gemakkelijk te bereiken – fysieke nabijheid (cf. nabij diensten en voorzieningen waar gezinnen al komen: kinderopvang, school, winkels)
 - o Betaalbaar (lage kostprijs) of gratis

In het volgende punt gaan we verder in op de wijze waarop deze essentiële kenmerken van goede ondersteuning in de ontwikkeling van een duurzame, laagdrempelige geïntegreerde ondersteuning een plaats kunnen krijgen.

5 Naar een duurzame laagdrempelige geïntegreerde ondersteuning

In de voorgaande punten bleek onder meer dat het merendeel van de ouders tevreden is over de opvoeding en over de ondersteuning die ze daarbij krijgen, dat de opvoedingsbelasting is afgenomen, én dat het aantal ouders met vragen en zorgen over een periode van 5 jaar toegenomen is (Audenaert, Nys & Emmery, 2025). Ouders hebben nog te vaak het gevoel er alleen voor te staan (o.a. Vancoppenolle, Dupont, & Nys, 2023; Steyaert, Borgers, & Bamps, 2025) en voor behoorlijk wat ouders is de stap naar ondersteuning moeilijk (Nys, 2020). Een dienst of een professional inschakelen vraagt verschillende overwegingen.

"Although heightened levels of experienced parenting stress might be required for support seeking, they may not be sufficient. When parents perceive a need for support, the next step is to appraise the availability of support and determine whom, how, and when to ask for support" (Meppelder, Hodes, Kef en Schuengel, 2014, p. 1479)

Niet al de ondersteuningsvormen en werkvormen (zie punt 7.4.2) zijn overal beschikbaar of bereikbaar (cf. gebiedsdekkend). Nog te vaak is ondersteuning niet of onvoldoende bekend of betreft het een moeilijk te ontwarren kluwen van diensten, organisaties en mogelijke ondersteuning. Dat laat zich in het bijzonder voelen bij gezinnen in een uitgesproken kwetsbare situatie en gezinnen die met ingrijpende levensgebeurtenissen of transities geconfronteerd worden (zie o.a. Emmery, 2025; Loosveldt, 2025; Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025).

5.1 Veelzijdige nabijheid

Over verschillende bevragingen heen komt het belang van nabije ondersteuning naar voren en dat op verschillende vlakken:

- **Fysieke nabijheid:** gemakkelijk in een kort tijdsbestek te bereiken, dichtbij of op locaties waar ouders of kinderen al gebruik van maken (bv. kinderopvang, onderwijs)
- **Nabije houding:** ondersteuners die oor en oog hebben voor de vragen en zorgen, de mogelijkheden van ouders en kinderen, voor de gezinssituatie enz., ouders en kinderen tot bij initiatieven in de buurt brengen (ontmoeting, vrije tijd, cultuur, materiële ondersteuning zoals een sociale kruidenier, enz.)
- **Doorlopende nabijheid:** ondersteuningscontinuïteit, voor een langere periode op een locatie of bij dezelfde medewerker of dienst terecht kunnen (versus zich meermaals met hetzelfde 'verhaal' moeten aanmelden), zo nodig op een 'warme' manier in contact gebracht worden met een medewerker of dienst die meer gespecialiseerde hulp kan bieden.

Ik vind het belangrijk om steeds bij dezelfde persoon (waar je je goed voelt) terecht te kunnen als ik een professional of dienst aanspreek. Opvolging is belangrijk. Als de persoon wisselt of je je niet goed voelt bij die persoon, dan kan dat negatief zijn.
(ouder in Nys, Van Leeuwen, & Emmery, 2016, p. 42)

Ik zou beroep doen op persoonlijke assistentie op maat van het gezin/het kind, zodat het een traject is i.p.v. een éénmalige observatie en zodat er een vertrouwensband/context ontstaat. (ouder in de Gezinsenquête 2021)

Ook ouders in het Gezinskabinet (2024) hebben een voorkeur voor een persoon die naast het gezin staat om de weg te vinden. Ze argumenteren dat een begeleider beter kan inspelen op de specifieke behoeften van ouders en kinderen, met name in situaties met een complexe zorgnood of wanneer meerdere uitdagingen tegelijkertijd spelen.

5.2 Veelzijdige laagdrempelige diensten

Goed uitgebouwde, sterk aan elkaar gelinkte of in elkaar verweven basisvoorzieningen die op maat van gezinnen en op verschillende manieren ondersteuning bieden, kunnen een essentiële rol opnemen. Ruim tien jaar geleden onderschreven Dierickx e.a. (2014) al de “Nood aan een globale en laagdrempelige voordeur”. Deels daarbij aansluitend vragen ouders in het Gezinskabinet een “upgrade van [alle] Huizen van het Kind naar alle leeftijden, alle gezinsvormen, naar aanbod.” (Steyaert, Borgers, & Bamps, 2025, p. 59).

Afgestemd op de ondersteuningsnoden van gezinnen werken vraagt op verschillende manieren ondersteuning bieden: individueel via een laagdrempelig onthaal, consultaties, spreekuren, aan huis bezoeken én in groep via ontmoetings-, uitwisselings- en informatie- en vormingsactiviteiten.

De ondersteuning moet verschillende levensdomeinen en transitiemomenten kunnen omvatten. De ondersteuner moet in eerste instantie generalistisch werken, over de nodige basiskennis beschikken en zo nodig backoffice extra hulp realiseren (bv. rechtentoekenning, materiële en financiële tegemoetkomingen, aanmelding bij kinderopvang, een school). Pas wanneer meer gespecialiseerde domeinspecifieke hulp zich opdringt (en dat kan zowel uit een eerste contact als na meerdere contacten blijken), is de introductie van een gespecialiseerde hulpverlener of dienst aangewezen. Gezinnen willen kunnen terugvallen op een ankerfiguur, een vertrouwenspersoon die mee, vanuit hun perspectief, tot bij andere afgestemde hulp brengt en het overzicht bewaart en bewaakt. Dat is vooral van belang in situaties waar sprake is van een gebrek aan samenwerking en afstemming tussen verschillende organisaties en medewerkers uit al dan niet verschillende sectoren en domeinen.

Zicht krijgen én houden op een lokale of regionale sociale kaart is mede door jaren van opeenvolgende projectoproepen inclusief de wisselende focus en het tijdelijk uitvoeringskarakter niet evident. Dat geldt zowel in het domein van de jeugdhulp (CLB in cijfers, 2023-2024) als in het brede welzijnsdomein en preventieve gezinsondersteuning. Ook het groot verloop van medewerkers in het sociale werkveld zet continuïteit in de samenwerking én in de ondersteuning van gezinnen onder druk.

In het bijzonder voor gezinnen in een zeer kwetsbare situatie, die op verschillende levensdomeinen moeilijkheden ervaren en voor gezinnen met een uitgesproken zorgnood (bv. een of meerdere

kinderen met een beperking, een ouder met gezondheidsproblemen), blijft het een uitdaging om het aantal hulpverleners (elk met hun eigen agenda, timing, verwachtingen enz.) in het gezin te beperken. Het blijft ook een uitdaging om net voor deze gezinnen ondersteuningscontinuïteit te realiseren. Langdurige ondersteuningstrajecten bestaan, maar zijn nog vaak beperkt in tijd (looptijd tot 2 jaar, 3 jaar of zolang een kind naar dezelfde school gaat), vooral gericht op ouders met jonge kinderen (lokale samenwerking Kind & Gezin, ontmoetingsinitiatieven Huizen van het Kind) en/of niet in alle regio's beschikbaar (bv. gezinscoaching en andere mobiele ondersteuningsvormen) (Nys, Van Puyenbroeck, Vandewaerde, Stoové, Emmery, & Loosveldt, 2025; Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025).

In de toekomst dient daarenboven nog sterker ingezet te worden op het bereik van gezinnen in een zwakke sociaaleconomische positie. Voor bijvoorbeeld de Huizen van het Kind stelt Opgroeien (2023, p. 11) vast: *“Het bereik van kwetsbare gezinnen is heel wisselend. Meer dan de helft van de Huizen scoort hoog: 54,7% geeft een score van groot (4/5) of redelijk groot (5/5). Toch scoort meer dan 1 op 6 Huizen (17,5%) erg laag (score 1/5 en 2/5) op deze vraag.”* Een meer outreachende benadering, een essentieel kenmerk van onder meer gezinscoaching en brugfigurenwerkingen (relatie gezin-school), kunnen dat bereik vergroten.

Dat alles realiseren vraagt een structurele erkenning en financiering van de verschillende facetten van laagdrempelige ondersteuning en een naadloze invoeging of bijschakeling van gespecialiseerde hulp. Wetende dat ouders en kinderen soms een anonieme opstap naar verdere ondersteuning nodig hebben of dat voor sommige van hen een anonieme melding, gesprek of chat kan volstaan (Nys, 2023), zal ook in anonieme chat- en telefoonlijnen zoals Awel (kinderen en jongeren), CLBch@t (leerlingen en ouders), De Opvoedingslijn (ouders) enz. geïnvesteerd moeten blijven worden.

Niet alleen voor de vermelde laagdrempelige ondersteuningsvormen op lokaal niveau is op bovenlokaal niveau een essentiële rol weggelegd. Dat geldt in het bijzonder voor het beantwoorden van de vragen noden inzake de combinatie gezin arbeid, waarbij ook werkgevers in het vizier komen. Verlofstelsels, flexibele werktijden, opvangaanbod zijn immers thema's waarbij lokale overheden slechts partieel of geen rol in kunnen opnemen.

5.3 Proactieve en geautomatiseerde informatie en rechtentoekenning en ondersteuning

Ingrijpende levensgebeurtenissen zoals een geboorte, een diagnose of zorgbehoefte van een kind, een scheiding, het vormen van een samengesteld gezin, het overlijden van een partner, de aankomst in België als nieuwkomer of het ontstaan van financiële moeilijkheden, vragen dat gezinnen zich afstemmen op die nieuwe realiteit. Niettegenstaande er specifieke ondersteuningsmogelijkheden zijn, geven gezinnen aan dat ze met zoveel verschillende zaken geconfronteerd worden waardoor ze rechten en voorzieningen mislopen (Emmery, 2025; Loosveldt, 2025; Robben, Marana, Spaas & Hermans, 2025). Ouders vinden moeilijk hun weg in de stappen die noodzakelijk zijn om financiële ondersteuning aan te vragen, administratie op orde te brengen of passende hulpverlening te vinden. De informatie is te versnipperd over verschillende kanalen en niet altijd toegankelijk door bijvoorbeeld complex of technisch taalgebruik, afkortingen enzoverder.

Zowel vanuit armoede-, cliëntenverenigingen, laagdrempelige organisaties en diensten (bv. HvhK, buurtwerkingen), doelgroepspecifieke ondersteuningsinitiatieven (bv. brugfiguren, gezinscoaching, jeugdwelzijnswork e.a.), steunpunten (bv. Interfederaal Steunpunt Armoedebestrijding) en

onderzoek is er een weerkerende vraag naar een automatische rechtentoekenning. Er is ook een uitgesproken behoefte aan een betere centralisatie of automatisering van overheidsinformatie (zie o.a. Gezinskabinet, 2024).

Voor bepaalde vragen van ouders kan een overzichtelijke app of website soelaas bieden. Ook het toegankelijk maken van bestaande systemen vanuit het perspectief van gezinnen kan helpen. Een voorbeeld zijn de inschrijvingssystemen voor kinderopvang en vakantieopvang, die veelal lokaal worden georganiseerd. Voor gescheiden ouders die in verschillende gemeenten wonen, brengt dat praktische obstakels.

5.4 Een gezonde blik op vragen en zorgen

Vragen en zorgen zijn onlosmakelijk aan opvoeding en het ouderschap verbonden. Voor sommige ouders vragen ze geen ondersteuning, voor andere volstaat een luisterend oor of bevestiging, voor andere is aanvullende informatie, advies tot meer gespecialiseerde al dan niet intensieve en langdurige ondersteuning aangewezen.

Dat brengt ons terug bij het belang om goed te luisteren naar ouders. Lam (2018, p. 24) ziet dat als een voorwaarde om te weten te komen wat ouders nodig hebben in het opvoeden en ouderschap. Ze stelt vast dat *“hulpverleners te weinig zo’n écht gesprek voeren en te snel grijpen naar interveniëren”*. Er is eerst een veelzijdige connectie nodig met ouders om betekenisvol te kunnen ondersteunen: Wat zijn hun vragen en zorgen? én Wat verwachten ze van ondersteuning? (Jukes, Di Folco, Kearney, & Sawrikar, 2024). Dat is een universeel principe dat in nagenoeg elke bevraging van ouders naar hun houding, motivatie en gebruik van ondersteuning en hulp onderschreven wordt. Dat geldt zowel voor ouders met dagelijkse vragen of zorgen zonder noemenswaardige problemen als bij ouders die met veelzijdige, complexe of uitgesproken problemen op ouder-, kind- of gezinsniveau geconfronteerd worden (bv. kinderen met een beperking, ouders of kinderen met een psychische problematiek). Bovenal is het essentieel om erkenning te geven aan vragen en zorgen én om tegelijkertijd deze vragen en zorgen niet te problematiseren.

Counselors should emphasize that the goal of parenthood is not to eliminate all uncertainties; this is neither realistic nor necessary. Instead, the focus should be on fostering resilience within the parent–child relationship. ... Although accumulated uncertainties may be associated with stress or anxiety, these feelings should not be viewed as inherently negative. ... Recognizing the limitations of their efforts and accepting that parenting involves a balance between factors within and beyond their control is a crucial skill to develop. Návratová, Lacinová, Pátková Daňšová, Lacina, Neužilová Michalčáková en Kaňa stellen (2025, p. 250)

Voorgaande is geenszins een pleidooi voor een algemene terughoudendheid. Het is net een pleidooi om voor de brede waaier van dagelijkse vragen en zorgen tot complexe en aanhoudende zorgvragen en noden, te blijven afstemmen op het gezin. Daarbij moeten hulpverleners oog hebben en inspelen op mogelijke verschillen tussen ouders, tussen moeders en vaders, op vlak van bezorgdheden, ondersteuningsnoden én ondersteuningsvoorkeuren (cf. locatie, intensiteit, tijdstip). Onderzoek wijst immers uit dat moeders en vaders daarin sterk van elkaar kunnen verschillen (zie o.a. Jukes, Di Folco, Kearney, & Sawrikar, 2024).

6 Beknopt overzicht

Vragen en zorgen

School
Sociaal-emotionele ontwikkeling
Gezondheid en lichamelijke ontwikkeling
Opvoeding (aanpak, ouderschap ...)
Gedrag kind(eren)
Ouderlijke lichamelijke en mentale gezondheid
Opvang en vrije tijd
Gebruik internet en sociale media
Financiële situatie
(Materiële) woon- en leefomgeving
Werk situatie (werkdruk, combinatie werk en gezin ...)
Relatie met de partner
...

Drempels ondersteuning

Persoonskenmerken en psychosociale elementen

- Zelf willen oplossen
- Stap niet durven zetten, schaamte, stigmatisering ...
- Weerstand bij gezinslid
- Rolperceptie bij vaders, poortwachtershouding moeders
- Tijdgebrek

Ondersteuningskenmerken: B's van toegankelijkheid

- Onbekend
- Onvoldoende beschikbaar: wachtlijst, enkel kantooruren enz.
- Niet/moeilijk bereikbaar: niet in de buurt, versnipperd/verspreid
- Niet bruikbaar, betrouwbaar, begrijpelijk en/of begripvol
- Niet betaalbaar (te duur)

Gewenste ondersteuning Duurzaam, laagdrempelig én geïntegreerd

Veelzijdige nabijheid

- Fysiek bereikbaar, vindplaatsgericht
- Afstemmen op vragen, zorgen, noden
- Continuïteit: 1 locatie 1 medewerker naast/bij/in het gezin voor verschillende levensdomeinen ...

Veelzijdige laagdrempelige diensten: in elkaar verweven basisvoorzieningen met gevarieerd aanbod

- Functies: ontmoeting, informatie, uitwisseling, advies, begeleiding ...
- Werkvormen: individueel, in groep, gedrukt materiaal (boeken/brochures), online ...
- Thema's en levensdomeinen: afgestemd op vragen, zorgen, ondersteuningsnoden

Proactieve en geautomatiseerde informatieverstrekking en rechtentoekenning

Gezonde blik op vragen en zorgen

- Luisteren en erkenning geven: Wat zijn hun vragen en zorgen en wat verwachten ze van ondersteuning?
- Niet problematiseren
- Aard en intensiteit van ondersteuning continu blijven afstemmen op het gezin

(Emmery, Buyle & Nys, 2026b, p. 4)

7 Bronnen

- Audenaert, V. (2022). *Gezinsenquête 2021: De samenstelling van het gezin. Gezinnen in Vlaanderen over hoe het gezin er uit ziet, wie bij het gezin hoort, waar gezinsleden wonen, over hun kinderwens en wat men liever anders had gezien in de samenstelling van het gezin.* www.gezinsenquête.be
- Audenaert, V., Nys, K., Emmery, K. (2025). *Gezinsondersteuning in Vlaanderen. Trends in het gebruik tussen 2016-2021. Deel 1. Relatie- en opvoedingsondersteuning.* www.gezinsenquête.be
- Bronselaer, J. & Van der Gucht, A. (2023). *Gezinsenquête 2021: Het sociaal leven van ouders. Gezinnen in Vlaanderen over hun deelname aan sociale activiteiten, het sociale netwerk, de steun die men van het netwerk krijgt en de tevredenheid met het sociale leven.* www.gezinsenquête.be
- CLB in cijfers. Schooljaar 2023-2024. www.vrijclb.be/files/Jaarverslag_CLB_Sector_23_24.pdf
- Copland, F. S., & Hunter, S.C. (2025). Paternal Perinatal Mental Health Support: Fathers' Perspectives on Barriers, Facilitators, and Preferences." *Discover Mental Health*, vol. 5, no. 1, pp. 39–14, <https://doi.org/10.1007/s44192-025-00165-x>
- Decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning. <https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1023668.html>
- Departement Zorg (2025). *Vlaams actieplan armoedebestrijding 2025-2029.* <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/vlaams-actieplan-armoedebestrijding-vapa-voor-de-periode-2025-2029>
- De Bruyckere, P., Dekrem, J., & Leflot, G. (2015). *Omgevingsanalyse en literatuurstudie aanbod opvoedingsondersteuning bij 10 tot 16-jarigen Antwerpen. Eindrapport.* Antwerpen: Thomas More. <https://www.opgroeien.be/sites/default/files/tool-documents/eindrapport-stad-antwerpen.pdf>
- De Keerkring (2024). *Jaarverslag De Keerkring 2023.* https://keerkring.be/wp-content/uploads/2024/04/Jaarverslag_DeKeerkring_2023.pdf
- De Keerkring (2021 -2025). *Jaarverslag De Keerkring 2024.* <https://keerkring.be/wp-content/uploads/2025/06/Jaarverslag-2024.pdf>
- De Roos, S. Bucx, F., & van den Berg, E. (2021). *Sociale netwerken van ouders. Steun bij de opvoeding en andere ouderschapstaken.* Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2021/03/09/sociale-netwerken-van-ouders>
- Dierckx, H., Snoeck, G., Tambuyzer, E., Roelants, M., Van Leeuwen, K., Desoete, A., Wiersema, R., De Cock, P., & Hoppenbrouwers, K. (2014). *Zorgen, behoefte aan hulp en zorggebruik bij Vlaamse kinderen en jongeren van 0, 6 en 12 jaar: resultaten van de eerste bevraging.* Leuven: Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. https://cdn.nimbu.io/s/5s8z9pq/channelentries/bsfvfib/files/2014_12-rapport_27-zorgen_behoefte-aan-hulp_zorggebruik-bij-vl-kinderen-en-jongeren.pdf?j25b6tj
- Dupont, G. & Vancoppenolle, D. (2023). *Gezinsenquête 2021: De combinatie gezin en werk. Gezinnen in Vlaanderen over gezinsvriendelijke maatregelen van werkgevers, praktische regelingen voor de kinderen, de invloed van het werk op het gezin en (de tevredenheid over) de combinatie gezin en werk.* Vlaamse overheid, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. www.gezinsenquête.be

Emmery, K., Buyle, S., & Nys, K. (2026a). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid in gemeenten en steden in Vlaanderen. Eindrapport. Onderzoek in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

<https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/lokaal-gezinsbeleid-voor-lokale-besturen>

Emmery, K., Buyle, S., & Nys, K. (2026b). Managementsamenvatting 'Onderzoek Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid'. Onderzoek in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee). <https://www.odisee.be/onderzoeksprojecten/lokaal-gezinsbeleid-voor-lokale-besturen>

Emmery, K. (2024). Verkennend onderzoek Gezinskabinet.

<https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2024-12/Verkennend%20onderzoek%20gezinskabinet%20DEF.pdf>

Emmery, K. (2025). *Gezinskabinet: de ondersteuning van alleenstaande ouders en samengestelde gezinnen*. Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Emmery, K., & Loosveldt, G. (2025). Welke ondersteuning hebben gezinnen nodig? Ouders van schoolgaande kinderen aan het woord. *Caleidoscoop*, 37(3), p. 27-39.

Emmery, K., & Pasteels, I. (2022). *Gezinsenquête 2011: De relatie met de partner. Gezinnen in Vlaanderen over de relatie met de partner, relatiekwaliteit, steun van de partner, tevredenheid met de partnerrelatie en het gebruik van relatieondersteuning*. www.gezinsenquête.be

Gaynor, M., Hesketh, K., Gebremariam, K., Wynter, K., & Laws, R. (2025). Practicality of the My Baby Now App for Fathers by Fathers: Qualitative Case Study. *JMIR Pediatrics and Parenting*, 8, e64171. <https://doi.org/10.2196/64171>

Griffith, D. M., Jaeger, E. C., Pepperman, P., Chustz, K. A., Frazier, D., & Wilson, A. (2025). Expectant and new fathers say they need resources and sources of support. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 25(1), 205–210. <https://doi.org/10.1186/s12884-025-07290-z>

Guio, A-C, & Van Lancker, W. (2023). *Kinderarmoede en deprivatie bij kinderen in België. Zoom. Koning Boudewijnstichting*. <https://media.kbs-frb.be/nl/media/11081/ZOOM%20Kinderdeprivatie%20pdf>

Hermans, K., Van Leeuwen, K., Vanderfaellie, J., & Maes, B. (2016). *Analyse van de behoeften aan en het gebruik van opvoedingsondersteuning door ouders van een kind met een specifieke zorgbehoefte*. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. <https://www.opgroeien.be/sites/default/files/tool-documents/hermans-opvoedingsondersteuning-handicap.pdf>

<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/lijt?s=clb>

Jukes, L. M., Di Folco, S., Kearney, L., & Sawrikar, V. (2024). Barriers and facilitators to engaging mothers and fathers in family-based interventions: A qualitative systematic review. *Child Psychiatry & Human Development*, 55(1), 137–151. <https://doi.org/10.1007/s10578-022-01389-6>

Lam, E. & Van Dorp, M. (2018). Help ouders in plaats van de kinderen. *JeugdenCo*, 12(1), p. 22-25.

Lecoyer, K., Oizaz, S., Nys, K. & Emmery, K. (2023). *Verbindend werken met moslimgezinnen. Een onderzoek naar de bezorgdheden en noden van moslimouders en de betekenis voor diverssensitieve gezinsondersteuning. De ouderbevraging*. Schaarbeek: Kenniscentrum Gezinswetenschappen

(Odisee). https://www.odisee.be/sites/default/files/public/2023-07/Onderzoeksrapport_PWO_moslimgezinnen_Ouders.pdf

Loosveldt, G. (2025). *Gezinnen worstelen met ontwikkelingsstoornissen. Ervaringen, noden en verwachtingen van ouders. Deelrapport 'Gezinskabinet'*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Mediawijs (2021). *Opvoeden in een digitale wereld. Mediaopvoeding: 4 veelvoorkomende zorgen van ouders*. <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/mediaopvoeding-4-veelvoorkomende-zorgen-van-ouders>

Meppelder, M., Hodes, M., Kef, S., Schuengel, C. (2014). Parents with intellectual disabilities seeking professional parenting support: The role of working alliance, stress and informal support. *Child Abuse & Neglect*, Vol. 38(9), 1478-1486.

Morawska, A., Weston, K., & Courtney, B. (2018). Early Parenting Support and Information: A Consumer Perspective. *Infant Mental Health Journal*, 39(2), 145-152. <https://doi-org.odisee.e-bronnen.be/10.1002/imhj.21688>

Návratová, H., Lacinová, L., Pátková Daňsová, P., Lacina, R., Neužilová Michalčáková, R., & Kaňa, S. (2025). "What makes me uncertain?" Czech mothers' experiences of parenting 13- to 17-month-old toddlers. *Family Relations*, 74(1), 234-252. <https://doi.org/10.1111/fare.13101>

Nys, K. (2025). Family Support from the Perspective of Parents, In M. Serapioni (ed.), *Insights on Family Policies Dossier 2. The Flemish Houses of the Child: Ten years of Family Services Coordination at the local level* (pp. 27-31). European Observatory on Family Policy. <https://coface-eu.org/wp-content/uploads/2025/09/Insights-Flanders-Website.pdf>

Nys, K. (2017). *De Huizen van het Kind in cijfers en ervaringen*. Brussel: Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee). https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2023-03/De_huizen_van_het_kind_in_cijfers_en_ervaringen_verwerking_van_de_bevraging_van_kind_en_gezin.pdf

Nys, K. (2020). De stem van ouders in opvoedingsondersteuning. In: K. Emmery, J. Van Puyenbroeck, G. Loosveldt (Eds.), *In verband met gezinnen. Het gezinsperspectief in beleid en praktijk*, Chapt. 3, (39-56). (Gezinnen, Relaties en Opvoeding, 6). Antwerpen: Garant. ISBN: 9789044137576.

Nys, K. (2023). *Vroeg en nabij. Een huis voor alle ouders (?)* Studiedag 'Bijschakelen naar Vroeg en Nabij', Schaarbeek, 15 februari 2023. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee). https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2023-05/bijschakelen_naar_vroeg_en_nabij_kristien_nys_2023-02-15.pdf

Nys, K., Van Leeuwen, K., Emmery, K. (2016). *Dilbeekse Huis van het Kind in ontwikkeling. Behoeftenbevraging bij ouders*. Brussel: Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee) - Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek (KU Leuven). https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2023-03/Behoeftenbevraging_hvhk_dilbeek_2016_cover_inhoud.pdf

Nys, K., & Van Leeuwen, K. (2017). *Opvoeden en ondersteuningsmogelijkheden. Ouders en het werkveld over de rol van vzw De Keerkring en andere actoren*. Brussel: Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee) - Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek (KU Leuven).

https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2023-05/eindrapport_vzw_de_keerkring_versie_2017-02-08.pdf

Nys, K., Van Puyenbroeck, J. Vandewaerde, S., Stoové, E., Emmery, K., & Loosveldt, G. (2025). *Exploratieve vergelijking trajectondersteuningsvormen (Onderzoek i.o.v. Opgroeien)*. Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2025-09/Onderzoeksrapport_Exploratieve%20vergelijking%20trajectondersteuningsvormen_Odisee_2025.pdf

Nys, K., Vandewaerde, S., & Stoove, E. (2024). *Methodiek gezinscoaching*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee). <https://www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken/gezinscoaching>

Opgroeien (z.d. a). *Inclusie specifieke zorgbehoefte. Perspectief van ouders*. Geraadpleegd op 14 maart 2025 van www.opgroeien.be/kennis/themas/inclusie-specifieke-zorgbehoefte/perspectief-van-ouders

Opgroeien (z.d. b). *Geïntegreerd werken. Zorg en Ondersteuning voor zwangere vrouwen, hun kinderen en hun gezin tijdens de eerste 1000 dagen*. Geraadpleegd op 25 maart 2025 van www.opgroeien.be/kennis/themas/geintegreerd-werken/zorg-en-ondersteuning-voor-zwangere-vrouwen-hun-kinderen-en-hun-gezin-tijdens-de-eerste-1000-dagen

Opgroeien (2024a). *Cijferrapport. Aanvragen crisisjeugdhulp en niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp in 2023*. Geraadpleegd op 25 maart 2025 van www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/aanvragen-crisisjeugdhulp-en-niet-rechtstreeks-toegankelijke-jeugdhulp

Opgroeien (2024b). *Bereik medisch preventieve gezinsondersteuning in 2023*. Geraadpleegd op 14 maart 2025 van www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/bereik-medisch-preventieve-gezinsondersteuning-kind-en-gezin

Opgroeien (2023). *Huizen van het Kind. Rapport 2023*. https://www.opgroeien.be/sites/default/files/tool-documents/rapport2023_huis_vh_kind_0.pdf

Robben, L., Marana, A.-L., Spaas, C., & Hermans, K. (2025). *Gezinnen in een financieel kwetsbare positie: Bevindingen uit de Gezinsenquête 2021*. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. https://cdn.nimbu.io/s/5s8z9pq/channelentries/uijoiwa/files/1763032628635/2025_13_rapport_47_swvg_ef_46_gezinsenquête.pdf?lxtjdnr

Rios, J., Frieson, T., Ray, N., Edwards, D., Pérez-Escamilla, R., & O'Connor Duffany, K. (2025). Black Fathers' Views on Breastfeeding Facilitators, Barriers, and Support Services: Insights From a Qualitative Community-Based Participatory Research Study. *Maternal and Child Nutrition*, vol. 21, no. 2, pp. e13776-n/a, <https://doi.org/10.1111/mcn.13776>

Shawna, J.L., Hoffman, G., & Harris, D. (2016). Community-Based Participatory Research (CBPR) needs assessment of parenting support programs for fathers. *Children and Youth Services Review*, 66, 76–84. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.05.004>

Statistiek Vlaanderen (2025). *Bevolking naar positie in het huishouden*. <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-positie-in-het-huishouden>

- Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). *Menselijkheid als kompas in publieke dienstverlening. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2024-2025*. Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. <https://armoedebestrijding.be/wp-content/uploads/2026/01/260106-Tweejaarlijks-Verslag-2024-2025-NL.pdf>
- Steyaert, J. Borgers, A., Bamps, H. (2025). *Gezinskabinet. Gezinnen aan het woord. Hoe kunnen gezinnen (beter) ondersteund worden, door wie en wanneer?* Gezinsbond - Kenniscentrum Gezinswetenschappen. <https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2025-02/Gezinskabinet%20Eindrapport%20DEF.pdf>
- Vancoppenolle, D. & Dupont, G. (2018) *Gezinsenquête 2016: Opvoeding en opvoedingsondersteuning. Wat vinden gezinnen belangrijk in de opvoeding van hun kinderen, hoe beleven ze het opvoeden, welke vragen en zorgen hebben ze en maken ze gebruik van opvoedingsondersteuning?* www.gezinsenquête.be
- Vancoppenolle, D., Dupont, G. & Nys, K. (2023). *Gezinsenquête 2021: Opvoeding. Gezinnen in Vlaanderen over opvoedingsbeleving, opvoedingsvragen en -zorgen en het gebruik van opvoedingsondersteuning.* www.gezinsenquête.be
- Vandemeulebroecke, L. & Nys, K. (2002). Het concept opvoedingsondersteuning. In: L. Vandemeulebroecke, H. Van Crombrugge, J. Janssens & H. Colpin (eds.). *Gezinspedagogiek Deel II: Opvoedingsondersteuning*. (pp. 11-30) Leuven/Apeldoorn: Garant.
- Vandewaerde, S., Fagardo, B., Nys, K., & Emmery, K. (2019). *Toegankelijke gezinsondersteuning in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad voor toekomstige ouders en ouders met jonge kinderen. Onderzoek met steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie*. Schaarbeek: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee). https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/sites/default/files/public/2023-05/onderzoeksrapport_gezinsondersteuning_brussel_2019.pdf
- Van Beurden, K., Vereijken, F.R., Frielink, N., & Embregts, P.J.C.M. (2025). The needs of family members of people with severe or profound intellectual disabilities when collaborating with healthcare professionals: a systematic review. *Journal of Intellectual Disability Research*, 69(1), 1-29. <https://doi-org.odisee.e-bronnen.be/10.1111/jir.13199>
- Van Leeuwen, K., Nys, K., & EXPOO. (2020). *Zicht op lokale noden en behoeften*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee) - Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek (KU Leuven) - EXPOO. <https://www.opgroeien.be/kennis/toolbox/draaiboek-zicht-op-lokale-noden>
- Van Puyenbroeck, J. (2025). *Exploratief onderzoek trajectondersteuning. Fiche Draaischijffunctie CLB. [intern document]*. Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen – Orthopedagogie (Odisee).
- Van Rompuy, P. (2019). *Schriftelijke vraag nr. 7-150 van d.d. 22 november 2019 aan de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Buitenlandse Handel: Verblijfsregister van de steden en gemeenten - Ingeschreven kinderen – Aantal*. Kamer van volksvertegenwoordigers. www.departementzorg.be/nl/gezinsenquête-2021-gezinnen-vlaanderen-beeld
www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek
www.opgroeien.be/kennis/themas/ouderschap-en-opvoeding-ondersteunen/behoeften-van-ouders
www.opgroeien.be/kennis/themas/participatie